

Titel: Andfin Amundsen Nordmand ved den paa nye oprettede Kongelige Liv-Vagts Ugeblade, som hver Fredag skal udgives, og indeholde adskillige opmerksomme Betragtninger, som tager sin Begyndelse fra den 8. Maji. [No. 1-5 – 8. maj-5.juni 1772]

Citation: "Andfin Amundsen Nordmand ved den paa nye oprettede Kongelige Liv-Vagts Ugeblade, som hver Fredag skal udgives, og indeholde adskillige opmerksomme Betragtninger, som tager sin Begyndelse fra den 8. Maji. [No. 1-5 – 8. maj-5.juni 1772]", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 18*, L.N. Svare, 1772, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_018-shoot-workid2_018_007.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 18

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Andfin Amundsen Nordmand
ved
den paa nye oprettede
Kongelige Liv-Vagts Uge-Blade,
som hver Fredag skal udgives, og indeholde
adskillige opmerksomme

Betragtninger,

og tager sin Begyndelse fra den 8 Maii 1772.

Kiøbenhavn, trykt og findes til Kiøbs hos Bogtrykker L. N. Svare.

2

Den gunstige Læsere!

Imodtag dette Blad fra mig som en Nordmand, der elsker lige saa høit en Dansk Broder som en Norsk; thi ald den Tid, jeg har været her, nemlig nesten 9 Aar, haver jeg stedse fornummet de Danskes Kierlighed imod de Norske, samt den Troe og Tillid, de Store og det almindelige Borgerskab har til en Nordmand, i Heneende Troeskab og Oprigtighed, ved at betror ham deres Haandteringer, og under ham fremfor andre og egue at fortiene ved deres Arbeide, hvilket alt er Kiendetegn paa deres Affection og de gode Tanker, de bær for de Norske. Jeg har herom hemmelig og aabenbare sagt det til mine Landsmænd, at de bør skiønne derpaa, og alle Tider søge at vedligeholde saadan Gunst, hvorved de profiterer, og tillige dermed bringer deres Landsmænd i et got Navn og Rygte.

Author.

3

Uagtet at jeg med Grund kan forestille mig den Forundring og maaskee Critique, som en Deel vil lade falde over, at en Soldat af Livvagten meddeler Publico et Ugeblad. Fornemmelig kan jeg vente, at de smaae Skribentere, som en Tidlang, med en ringe Indsigt, har anseet sig selv som berettiget at skrive og sammenstikke meget ugrundet Snak og Væv. Derimod vil de indsigtsfulde og vittige Skribentere ikke støde sig over, hvem som skriver, enten det er en Soldat eller General, naar de seer frembragt nyttige Tanker, som er grundet paa Billighed og Sandhed, og om jeg end mangler at fremsætte samme med saa ziirlige og grundige Udtryk, som jeg gierne vilde, saa skal dog Sandhed og Ret være mit Øyemed. Jeg vil ei vidtløftig anbringe om Livvagtens Forhold Jule Afte forrige Aar, da vi imod vor Villie fik samme Dag vor Afskeed, og blev befalet at indgaae i de smaae Regimenter; denne Afskeed og Ordre forestillede vi os, ei var med Kongens Villie eller Vidende, thi den Tid var vi med de fleste Indbyggere her i Staden ikke ubevist, mange Befalinger og Foranstaltninger skede uden for Kongens Vidende og Samtykke, saa at vor Dimission forekom

4

os mistænkelig, fattede derfor eendrægtig den Resolution, ei at lade os tvinge af saadanne Personer, der paa en falsk og utilladelig Maade havde tilsneget sig en saa stor Myndighed, som dem ei tilkom at øve, hvorfor de ei heller turde tvinge os dertil.

Vel tilstaaer jeg, at vores Opførsel og Modstand kunde af Fremmede og Uvidende om Sagen, ansees for overhørig og rebelsk, men da samme i ingen Maade stede imod vor Konge, for hvis høye Person vi alle Tider var beredvillig at lade den sidste Blods Draabe rinde af vore Aarer, saa kund vor Opførsel mere billiges end lastes, og vi opnaaede dog vor Hensigt, og med vores Paastaaenhed indjagede hos disse Interims Regenters en Skræk, som da havde en ond Samvittighed, fordi de var bevist, at Hans Majestet var uvidende, at vi

skulde dimitteres, men skede efter deres Behag, som de samme Herrer siden under Examination i deres Fængsel selv, (med mere) har bekiendt og tilstaaet.

Fornemmelig kan jeg paa egen og de øvrige mine Kammeraters Vegne aldrig forglemme den Kierlighed og Godhed, som de Høye og Lave, samt det almindelige Borgerskab beviste os i samme Tid, da vi saaledes blev begiegned; sandelig! deres Ømhed skal aldrig uddøe af mit Hierte, de elskede os for vores Mod, og saae der skede os Uret, skjønt at de

5

i samme Tid selv levede i Bekymring og Sorrow, formedelst de mange sorte Skyer, som truede dem og Staden, de sørgede tilligeover, at vor fromme Konge, det Høi-Kongelige Huus og Rigerne saaledes at være undergivet til uretmessige, uredelige og imod det hele Land skadelige Ministres Behandling

Og dersom den anlagde Ild havde begyndt at flamme, da vilde Borgerskabet i ingen Maade bleven mindre forbitret end vi, men slagee sig ind i den skarpeste Lue; thi Mod og Mandighed mangler dem ikke, omendskiønt at de Danske ere mere taalmodige end de Norske, men naar de bryder løs; da ere de og ganske tilstæde.

Aarsagerne til den Forskiel, som er imellem begge Nationer, har sine rigtige Grunde. Jeg beskytder rigtig de Norske for at være paastaaellg og ikke meget taalmodig, og jeg vil tillige opgive Aarsagerne og tale om Bondestanden, hvorfra al vor Adel herstammer: den Norske Bonde opfødes i et kold Land, vænnes til strængt Arbeide fra de ere 8 Aar gamle, deels med Skoug, Hugst af Tømmer, Tiære at brænde, og ved Bergverkernes Arbeide af Kobber og Jern, at forsyne med behøvende Kuld, saa at den Norske Bonde er immer beskiestiget med Arbeide, vennes til Haardhed, Dristighed og Resolution, hvilket alt vil blive for vidtløftig i sine Dele at opregne.

6

Den Norske Bonde veed man og ei at være nogen Livegen, men frie for Slaverie; thi enten sidder han paa sin egen Odels-Gaard, eller og paa Bøxel for sin Livets Tid, og hans Enke efter ham.

Den første, som sidder paa sin Odel, medfører noget Adeligt, som gjør den Norske Bonde noget høimodig, og ikke nederdrægtig, og den anden som sidder paa Bøxel, og kan svare i rette Tide Proprietairen sine Rettigheder og Kongen sine Skatter, og ei lade Jorden blive udyrket, Vaanehuse og Bygninger forfalde, og ikke hugger Skougen til Upligt, er lige saa høimodig som den første.

Saa at i hvor maadelig en Mands Omstændighed kan være, naar hans ringe Herredømme ikkun grunder sig paa Frihed, thi den opløfter Sindet til at handle og tænke efter Redelighed og Ærbarheds Regler, der ikke kan taale Uret og Nederdrægtighed, men elsker Høimodighed og Ambition. Tilmed er de Norske saa sindede, naar som de fornemmer, at de skee Uret af deres høye eller mindre Øvrighed, saa ere de meget paastaaelig, ja ikke frie for Hevngierrighed, men søger i yderste Grad at erlange Revange, iligemaade mistænkelig om deres Øvrigheds Behandlinger, og de troer dem slet ikke mere, saasart de befinder at være forurettet. Det er at beklage, at man i saa Maader har haft alt for mange

7

Exempler, at den Norske Almue ikke alle Tider retfærdig behandles, og hvorum Collegierne ikke kan være uvidende, ei heller om den Satisfaction, dem derfor er givet. Desaaarsage synes den Norske Bonde saa; vi haver en Konge, som vil at enhver af hans Undersaattere skal nyde Ret og Retfærdighed, derfor best, at enten jeg eller min Hustrue reiser neer til Kiøbenhavn, for at andrage vores Anliggende til Kongen selv, og tilkiendegive ham, hvorledes vi er vvrden forurettet, og i Tillid at nyde deres Forlangende, forlader de Huus og Hiem, og ofte marcherer over Hundrede Miler Veis, medtager endeel af deres fattig Eyendele til Underholdning under Veis og her, saavidt det kan tilstrække. De kommer her neer, opsøger og passer paa Kongen, for at anbringe deres Klager; dem beloves at skal nyde Ret, og deres Memorialer bliver og tilstillet vedkommende Collegier til deres Rettets Pleye, men hvorledes møder dem her mange uventelige Hindringer, som deres Modstandere i Norge har spundet sammen af Usandfærdighed, der grunder sig paa Medhold af dem, de er vorden forurettet, og paa Mangel af Indsigt af de Klagende, som ei har kundet anføre deres Sag i sin rette Form, de faaer da tllsidst den Resolution, de har Uret, og maae reist tilbage i samme Stand.

8

Lyksalig Rige og Land! som har sin Konge Nærværelsen, for hvilken de kan klage sin Nød, man forestiller sig, fornuftig; kan Undersaattere skee Uret hvor Kongen er i Landet, o! hvad kan da der ikke skee hvor han ikke er? thi det er utroelig, hvilken Authoritet at endeel Embedsmænd viser i Norge, deres Omgang er ofte saa intriguered og samme spundet, at man neppe finder Rede deri; thi de stoler og paa, at den gemene Mand ikke kan vinde noget imod dem, om han endog klager sig for den høyeste Øvrighed, tilmed stoler de paa at have Patroner og Venner, som de kan holde sig til, der nok understøtter dem, paa Grund af deres Embeder

og Stand.

Men det er at beklage, og har alle Tider været en beklendt Sag, at den Fattige maa lide Uret og tillige bukke og krumme sig under Aaet; forskrækkelig at sære bevist at Dommere og Øvrighedsmænd, som er betroed Rettens Sværd, for at straffe de Onde og Uretfærdige, skal bøye Retten til Medhold for de Rige og Mægtige; o! hvor lastværdige og utaalelige ere vel ikke saadanne Dommere, og bør de ikke høiligen straffes for deres Behandlinger? ilde og uden Samvittighed betænker saadanne Dommere, at den Fattige og Fortrængtes Saa, og at deres Suk og Taarer, som lider derunder, vil blive dem til en Samvittigheds Angst, førend de forlader Verden og at den store Dommere vil paa hin Dag aldrig bøye Retten for dem, men lade dem vederfares efter Fortieneste. I det neste Blad agter jeg at tilkiendegive mine Læsere hvad som passerede paa vores Opreise til Norge, først i Sverrig, dernæst den Forundring som de Norske Indbyggere lod sig forlyde med, over det utilladelige Herredømme, som de da regierende Personer havde erhvervet sig i Dannemark, med videre, efter Spørmaal og Gien var, der ingenlunde skal falde Læseren ubehagelig.

9

Andsin Amundsen Nordmand

ved

den paa nye oprettede

Kongelige Liv-Vagts

hans andet Uge-Blad,

som hver Fredag skal udgives, og indeholde adskillige opmerksomme

Fredagen den 15 Maji 1772.

Kiøbenhavn, trykt og findes til Kiøbs hos Bogtrykker L. N. Svare.

10

Jeg belovede i Slutningen af mit første Blad, at jeg i dette vilde tilkiendegive, hvad som passerede paa vores (som den afskedigede Liv Vagts) Opreise til Norge. Først i Sverrig. Dernæst den Forundring, som de Norske var falden i, over det utilladelige Herredømme, som de da regierende Personer havde erhvervet sig hos vor Konge, med videre. Om begge Dele har jeg lovet at udsige.

Dog finder jeg fornøden i Forvejen at opholde Læseren lidet om Løfter, som nu omstunder sielden opfyldes. Vel finder man mange, som er meget redbon at love og tilsige de beste Løfter, men at holde og bevise dem i Gierningen, er ingen sand Følge, og i vor Tidspunkt meget rar. Mange lover og tilsiger de Løfter, som de aldrig tænker at holde, om de endog kan; ja de store Herrer lover og tilsiger ofte dem, som trænger til deres Naade og Recommendation, store Løfter om Hielp og Befordring, og de som nyder Løfterne, glæder sig il en Tid i Haabet, at de biivr opfyldt, indtil at de tilsidst seer sig fixeret, og de samme maa

11

tie og tænke, at store Mænd haver frit Sprog, og at de kan af deres Aande udblæse Hedt og Koldt.

Et falsk og ondt Menneske lover den Fortroelige (som sætter sin Tillid til ham og fortæller sit Hiertes Anliggende) at han vil være hans Ven og hielp den Fortroelige i alt hvad han kan, fornemmelig at han vil tie stille med det han har sagt; men hvad skeer? den Falske og Onde søger ei alene at hindre ham i sit Foretagende, men i Steden for at tale vel og til hans Beste, saa bagtaler han ham og blotter for en og hver hans Tilstand; kort sagt, Menneskers Løfter er svigefuld og upaalidelig. Jeg vil ei længere opholde mig med denne Materie, hvorpaa mange flere Slags Løfter kunde fremsættes, men tage mig til Exempel de Løfter, som Skribentere ofte giver om en og anden Materies vigtige Afhandling, hvorpaa intet andet er frembragt, end unyttig Snak, eller og ganske ophørt.

Mit Forsæt og Intention er, at holde det jeg lover, meer og ei mindre. Jeg skal aldrig fordølge Sandheden, heller ikke fordølge det, som bør vides. Hvorimod jeg udbeder mig Læsereis fornuftige og moderate Critique, der ikke vil hentyde og forklare mine enfoldige Tanker anderledes end de er.

1) Det som passerede i Sverrig. Da jeg og mine Cammerarer, efterat vi havde faaet

12

vor Afskeed, og vare tilfammen 10 i Tallet for at tage op til Norge, hvorhen allerede i Forvejen et større Antal var marcheret. Vi blev med Forundrings Øine anseet af den gemene Mand, dog ikke som Landløbere eller

Deserteurer, thi vi kunde for vedkommende Commendanter og Øvrighed legitimere os som ærlige afskedigede Soldater.

Men nogle spurte os, hvorfore vi som unge friske Folk i saa unge Aar kunde slippe frie for Tienesten, da de veed at de Danske holder Hverving udenlands, men de fik ikkun af os et kort Giensvar, nemlig at have tient vor Tid ud efter Capitulation, og at de fleste af os skulle blive Under-Officerer i Norge, for at oplære vore Landsmænd i Exercitien, og dermed var Difcoursen ude.

Da vi nu kom længere ind i Sverrig, til Kongsbak, omtrent 2 1/4 Miil fra Gottenbürg, forefandt vi en saakaldet Brugs Patron, og en Ritmester som opholdt sig der paa deres Reise. Disse Mænd taledes til os, og spurte om vi var kommen fra Kiøbenhavn? vi svarede ja! derpaa sagde Ritmesteren: saa ere I af de Folk, der tiende ved den Kongel. Liv Vagt? Ja vi er, svarede jeg. Deraf kunde vi merke, at de allerede med Posten havde haft Efterretning om det Passerede. Videre sagde Ritmesteren: I have holdt jer som modige og snilde Folk, i det at I ei lod jer tvinge til at tiene

13

under andre Regimenter. Men siig mig, hvorfore skulle da den smukke Liv-Vagt saaledes afskediges? derpaa faldt Brugs Patronen ham ind i Talen, og sagde: man veed jo nok Aarsagen, som maaskee de ikke veed saa got som vi, og om de end veed det, saa ville de dog ikke yttre sig dermed. Ritmesteren sagde derpaa: mig synes dog, at I vovede vel meget med Eders Oysætsighed imod saa høye Officerers Ordre? jeg svarede ham: vi vidste meget vel hvad vi vovede; thi! vi! saavelsom den hele Stadens Indbyggere, var ikke uvidende, at mange Ordres og Anstalter blev giort, som aldrig var Kongens Viilie, heller ikke vidende derom, følgerlig troede vi heller ikke, ar vores Afskeed og Befaling til at tiene med de andre Regimenter, var skeet med hans Godtbefindende og Ordre, og dette var Grunden til vor Opsætsighed (ifald den saa kan kaldes) Vi lod og ikke vor Paastand blive derved, men vi tog ud til Slottet Friderichsberg, hvor Kongen da residerede, for at tale med ham selv, og høre vor Afskeed af hans egen Mund; men underveis og ikke langt fra Slottet, mødte os en Herre, der i Kongens Navn tilsagde os, at vi skulde have vor Frihed, at tiene med hvilket Regiment vi ville, meddeles Pas, og kunde om vi ville, reise hjem.

14

Derpaa begyndte disse tvende at tale sammen paa Tydsk, som de maaskee tænkte at vi ikke forstod, siden vi var fød i Norge, men jeg forstod dem meget vel.

Brugs Patronen, som jeg merkede paa hans Tale, var en vittig og fiin Mand, sagde tit Rirmesteren: forunderlig, siger han, at en Deel af vore Landsmænd attraaer saa meget efter at leve og regieres under en Souveraine Regiering, der i visse Maader kan være bedre end enten en Democratisk, Aristocratisk eller Despotisk Regiering, saa længe at der sidder en Friderich Preuß paa Tbronen, som troer sig selv best, indseer og paaseer sine Landes og Undersaatteres Beste.

Eller og, naar en Souveraine Monark er omgivet med redelige, fornuftige og troe Stats-Ministre, der nøye paaseer Landets og Undersaatternes Beste, saa tiistaaer jeg, at en Souveraine Regiering virkelig er den beste; thi da befeies et Rige fra mange vidtløftige, skadelige og egennyttige Propositioner, der ofte foraarsager megen indbyrdes Strid og Uroelighed, hvorpaa daglig Exempel haves, hvor saadanne Regieringer bestyres.

Ritmesteren svarede ham: Min Herre! det er sandt nok, men naar en Regent, som as

15

Natur er from og ei genegen til Vrede, som undertiden er fornøden, naar den bruges med Fornuft, for at jage Skræk i de Selvraadige og Dristige; naar saadan Konge er, som sagt, alene from, og alene omgivet med tredske, uredelige og falske Ministre, der ved adskillige Leiligheder seer at indtage ham, og til hvilke han da sætter alt for megen Tillid og Fortroelighed, hvorved de tager Anledning at forøve deres Ondskab; mon da ikke er Rige og Landets Undersaattere være bested i større Elendighed, end som nogen af de forommeldte Regeringer, i Henseende, at hverken de høye eller nedrige Stænder tør tale directe imod en Souveraine. Følgerlig kan den allerbeste Regent blive den værste for sig selv og sine Undersaattere. Imidlertid kommer en fremmed Reisende ind i Herberget, hvorved denne vigtige, (og Sandhed at sige for mig, høitrvænde) Discours blev ophævet.

2) Angaaende mine Landsmænd i Norge, som da allerede i Forveyen med Posten var bekiendt om vor Dimission og ganske Forhold, de prisede fornemmelig, at vi ikke lod os tvinge til at tiene ved de anviste smaae Regimenter; men det var dermed ei nok, vi burde ikke have ladet os nøye med den Tilsagn, som os blev givet i Kongens Navn, at faae vores Afskeed og kunde reise hjem. Vi skulde, siger de, da

16

vi vare paa Veyen til Friderichsberg Slot, ey vendet tilbage, førend vi havde faaet Kongen selv i Tale, og seet at ødelægge disse Forrædere, som vare om ham. Hvortil jeg svarede dem, at det er en læt Sag at tale om saadan Hævns Forhold og Overlæg, men en betydeligere Sag at udføre og forsvare. Resten af Samtalen med mine Landsmænd i Norge, kan formedelst Mangel af Rum paa dette Blad ei nu anføres, men følge paa det tredie Blad, og udi ingen Maade blive Læseren ubehagelig.

17

Andfin Amundsen Nordmand

ved

den paa nye oprettede

Kongelige Liv-Vagts

hans tredie

Uge-Blad,

som hver Fredag skal udgives, og indeholde adskillige opmerksomme

Betragtninger,

Fredagen den 22 Maji 1772. Kiøbenhavn, trykt og findes til Kiøbs hos Bogtrykker L. N. Svare.

18

Continuation af den belovede Samtale i Norge i det andet Uge-Blad.

De udlod sig med megen Forundring, over at saa uværdige og ryggesløse Guds Bespottere kunde erlange saa stor en Adgang til Kongens Naade og Venskab, ved at overdrages saa megen Magt og Myndighed, som ei nogen af de forrige redelige Stats-Ministere aldrig har haft. Hvilken Myndighed de misbruger, og gjør hvad de for got befinder i det som er ondt og skammeligt, forandrer vore Rigers velindrettede christelige Lov og Anordninger, og igjen at indføre hedenske Skikke og Dyrs Forhold, dernæst at skalte og valre med Regieringens Myndighed og Magt.

Afsætte og indsætte i Collegierne nye Embedsmænd, ligesaa i Etaterne, samt i andre høye og mindre Stænder, under Paaskud af Løgn og falske Forestillinger, at menagere Hans Majestæts Cassa, da dog samme er grundet paa deres egen Interesse og Hensigter, for at rydde af Veyen de gamle høye og lave Em-

19

bedsmænd og Betientere, og igjen at placere i deres Sted saadanne, som de venter at blive dem til Gedan og troe, naar de finder for got at gjøre større Skrit i Statens Ring. Altsaa maatte de Gamle afskediges, uden bevislig Skyld eller Brøde at have begaaet, fratræde deres Embeder. En forunderlig og uforglemmelig Regierings-Periode, som i ingen af vore Forfædres Historier findes at være skeet i Dannemark. Og dens endnu skiulte Omgang, vil ei alene blive ved Tidens Ælde bedre bekiendt, men tillige uforglemmelig hos Efterkommerne.

Videre sagde de at forundre sig over, at de Danske Undersaattere kan see og taale disse uerhørte Forandringer, og især som Rygtet gaaer, at de behandler Kongen ilde og øver en uerhørt Authoritet over Hans Høye Person. Forunderlig forekommer det os, at saa folkerig en Stad, som Kiøbenhavn er, og at i Provincerne ikke findes iblant den høye eller maadelige Stand dem, der kunde alliere og sammenbinde sig til et anseelig Tal, for at angribe og forstyrre disse skadelige Regierende i deres Forhold, og at redde Kongens Høye Person fra saadanne onde Menneskers Hænder, samt den Høi-Kongelige Familie, Rigernes høye og lave Undersaattere fra deres Tyrannie, dernæst at udmærke alle dem, som fra Begyndelsen med dette ugudelige Pak har været deres Tilhængere, Venner og Raadgivere, som har Sam-

20

qvem og Omgange med dem, de være sig af hvad Stand de ere, Høye eller Lave, saa bør de allesammen ansees efter Merite, og ingen af alle saadanne bør, enken for Slægtskab eller Venskab, Skienk eller Gave sees igiennem Fingrene, men forbandet og forhadet bør alle saadanne vorde anseete, som hindrer Ret og Retfærdighed, og det er ikke mueligt at disse, som nu fører Statens Roer, nemlig Struensee og Brandt, alene kan tilveyebringe og indsee alle disse Forandringer, som er skeed, her maae ufeilbarlig findes flere saadanne ildefindede, falske og interesserede Danske Indfødde, som gaaer dem tilhaande med Projecter, Raad og Daad, og ere ligesaa gode som dem, der nu ere antagne i saa stor Naade, og vær forsikret om, at Tiden, der lærer os alle Forborgenheder, vil i Sandhed aabenbare os meget herom. Dette veed vi dog, hvem og hvo de

ere, som de har Conversationer og Omgange med, thi! uagtet, at vi boer her i Norge bag de Norske høye Fiælde og Klipper, saae maae de Danske dog troe og tænke dette, at vi saa uformærkt indseer med vore Brødre i Dannemark, hvorledes Retfærdigheds Behandlinger forøves, saavel i det ene som det andet. Vi har til Dato lidet og taalet meget med de Danske, men vi kan og vil aldrig blive saa temid og frygtsomme som dem. Og reent ud at sige, at dersom denne skammelige og uerhørte Tildragelse

21

var skeed i Norge, saa har vi aldrig kundet bare os, for enten at bemægtige os deres Personer, eller og gjort en Ende paa deres Liv; Udfaldet maatte blive som det kunde, i det mindste troer vi, at Retfærdigheds, Natur- og Folke-Rettens Lovers Haandhævere har seet til Aarsagen og den Grund, man havde til at forøve saadant Foretagende. Ja enhver, som af Hans Majestæt er benaadet med Kongelig Bestalling, finder i samme sin allerunderdanigste Pligt og Skyldighed, som ham er paabuden i disse Ord: S. c. Han skal af al Kraft og Formue derhen tragte, at paasee, at Hans Majestæts Absolutum Dominum Souverainitet og Arve-Rettighed

over Hans Kongeriger og Lande uforanderlig conserveres, paa Arve Successorerne udi Regieringen at forplantes.

Han skal ikke tilstæde eller samtykke, at nogen imod det være maae, handler noget som er hemmelig eller aabenbar, som kan være præjudicerligt, men sætte sig derimod med Liv, Gods og Blod, og i alle Tilfælde af yderste Magt og Formue hindre og skade alle dem, der vil Kongen og Landet ilde.

I allerunderdanigst Betragtning af denne Instrux, synes os, at man havde ikke nødvendig at gjøre saa mange Complimenter for dem, som er Kongen utroe og falsk, men gaae dem lige i Øinene og bebreide dem deres Bedrifter og Ondskab; thi saadanne bliver ikke bedre,

22

naar man simulerer og viser sig frygtsomme. Uredelige og Ondskabs Gemytter bør man aldrig vise nogen stor Ærbødighed, langt mindre en slavisk Frygt, og lad dem kuns søge at forfølge de Redelige og Fromme, de kommer dog ej længere end Gud vil; thi den der intet ont har gjort, er ikke omgivet med Frygt, men de som har gjort Ont og forfølger de Oprigtige, kan aldrig være sikker, thi den som gjør det som er Ont, kan aldrig eye en god Samvittighed, og dermed ophørede vor Discours.

Som noget merkværdig kan jeg ikke forbigaae, at anføre en Samtale, jeg derpaa havde i Norge med en fornuftig og artig Proprietairs Kone, denne spørger mig:

Min kiære Andfind, sagde hun, siig mig af hvad Aarsage, at en Kone, som er fød af høi Stand, kan opføre sig nedrig, koldsindig og ukiærlig imod sin Mand, der har sat hende i en høyere Stand end hun selv var? at hun kan taae og see paa at skadelige Forøvelser og Handlinger bliver iværksat, ei alene imod hendes Mands Høye Person, men og imod hans Høye Familie, Indkomster og Formue, hvilket alt tilføyes Ham af Hans Betientere og Underhavende, dem Han har sat Fortroelighed til, ja endog deelt med dem en Deel af sin Myndighed, og det samme har de erlanget, formedelst Intercession og Overtalelse af Hans Hu- strue.

23

Disse Underhavende bliver saa høimodige og stolte, at de ei alene anmasser sig Hans Eyendom og Indkomme, men tillige anseer sig som Formyndere og Herskere over Hans Person.

Siig mig nu oprigtig hvad du mener at Aarsagen kan være, at Mandens Kone kan fordrage, at hendes Mand skal være undergiver saadan skammelig Behandling, i det som angaaer deres fælles Anseelse og Huses Beste? mon saadan en Kone vel mangle en fornuftig Indsigt, eller mon hun derunder har sine egne skiulte Hensigter, der betager hende den sunde Fornuft, saa at hun forglemmer sig selv, og tilsidesætter den høye Ambition, som dem begge tilkommer? og hvorved dem tilbringes Foragt og ubodelig Tab?

Jeg svarede hendes: Madam! jeg er ikke saa oplyst, at jeg rettelig kan besvare, hendes Spørsmåale, derhos forbyder Ærbarhed mig imod Kiønnet at udsige det mig synes, i en saa meseant og hadefuld Materie. O! hvad Snak, sagde hun, Sandhed bør aldrig bedækkes under Ærbarheds Masqve, den er sig alletider lig, og den er nøgen og blot afmalet, den behøver ikke at stiule sig, endog for sin argeste Fiende, som er Løgneren; siig derfor reent ud din Mening. I en Haft vidste jeg da ikke andet at besvare hende, end dette:

Jeg kan neppe troe, at Mangel paa Indsigt i det Reelee, er Aarsagen, at en Kone saaledes behandler sin Mand. Dog troer jeg heller ikke, at Qvinde-Kiønnet besidder saa dyb en Indsigt, at de kan præcavere sig for at imodstaae Fristelser, naar de angribes af Lyster og Begierligheder. Man seer jo i den helli-

24

ge Skrift, at Slangen bedrog Eva med Frugten af det forbudne Træ, og hun gav Manden deraf og han aad. O!

svarede hun, denne Lignelse har vel forhen tienet mange til Undskyldning, men nytter nu ikke; det var i den Tid og den Gang. Vi lever nu i en mere polered og oplyst Alder, og Slangen er formedelst at han bedrog Eva, alt for meget bekiendt Eva Døttre, naar de ere onde og vil bruge deres List, er langt slemmere end Slangen; thi Historierne viser os, at for mange Seclers Forløb, har Qvinde-Kiønnet ofte spillet betydeligere Rouller end Slangen, saavel i det Onde, det Skadelige, og i det Gode har ofte deres Snedighed tilveyebragt de beste Virkninger.

Jeg for min Deel siger enfoldig og ligefrem det jeg mener. Vel er jeg ikkun en Kone af maadelig Stand, da min Mands Herredømme strækker sig ikke videre, end som udfordres til Drift af vor Proprietair-Gaard, det Jernverk og de Saugbruge vi eyer, hvortil vi holder en Fuldmægtig, tvende Saug-Fogder, og øvrige Betientere ved Værket og Saugerne. Men jeg sætter, ifald nogen af disse Betientere paa en eller anden Mnade kunde finde Adgang at insinuere sig saa stærk hos min Mand, at han deledede sin Myndighed med nogen af hans Underhavende, og jeg i mindste Maader kunde mærke, at de søgte at misbruge samme, og ville handle efter eget Behag, iværksætte nye Anstalter og skadelige Forandringer, og derved betage min Mand sin Autoritet og det Herredømme, som ham tilkommer. Saa svær jeg ved Gud, at ingen af dem skulde forblive en Dag længer i vor Tieneste, men strax afskediges, og tilligeundgielde, naar de have begaaet den mindste Utroeskab. Enhver ærekiær og retskaffen Kone bør paatale og forekomme det, som skader deres fælles Beste. Fornemmelig bør hun strikke paasee hendes Mands og egen Honeur ei at vorde beskiæmmet. I næste Blad skal følge en behageligere Materie.

25

Andfin Amundsen Nordmand

ved

den paa nye oprettede

Kongelige Liv-Vagts

hans fjerde Uge-Blad,

som hver Fredag skal udgives, og indeholde

adskillige opmerksomme

Fredagen den 27 Maji 1772.

Kiøbenhavn, trykt og findes til Kiøbs hos Bogtrykker L. N. Svare,

26

Efter Ordsproget lyder det, at naar Sorgen er forbie, kommer Glæden.

Jeg haver i foregaaende det tredie Uge-Blad meldet, hvad mig er passeret i Sverrig og i Norge, paa hvilket sidste Stæd jeg hørte megen Ærgelse og Fortrydelse over den da værende Regierings Tilstand, hvilket altsammen forsvandt, formedelst den glædelige Efterretning, som indløb til Norge med Posten fra Kiøbenhavn, over det, som skede den 17 Januarii i dette Aar, med de skadelige Hovedmænd og flere, som da allerede vare heftede med Arrest paa deres Personer, og undergiven en Inqvisions-Commission, over deres tilladelige og høist Criminelle Omgang.

Til hvilken Commission var udnævnt bekiendte vitlige Mænd, for at examinere deres forøvede Factum i den Orden, som en saa betydelig Slags Medfør fornødig er. Jeg holder ufornøden at anføre disse anbefalede Herrers Navne, siden de forhen er anført i de publiqve Tidender, nok er det, at man troer at være forvisset om, at de alle ere fornuftige og redelige Mænd, som ikke for Slægtskab, Villie eller Venskab, Skiænk eller Gaver be- dækker eller undskylder nogen dem vidende straf-

27

værdige Feil og slemme Hensigter, men har Retfærdighed til deres Øiemed, hvormed de for Eftertiden (som ofte opdager skiulte Ting) allermest vil blive berømmet eller ilde omtalt.

Men hvor stor de Norske Indbyggers Glæde var over denne Forandring, med de skyldige Personers Arrest og den anordnede Commission, er næsten ubeskrivelig at anføre. Enhver taledede af et Hierte opfyldt med Glæde og Fornøielse, og alle takkede Gud for hans alvise Frelse, ved at redde vor allernaadigste Konge, den Høie Kongelige Familie og Rigernes Undersaattere fra disse Forræderes skadelige og utilladelige Herredømme.

Jeg vil anføre Sagen saaledes, som den i Norge blev mig kundgiort. Nemlig:

De sagde: Nu kan vi øiensynlig see og erfare, at Gud den Almægtige best indseer og veed at bruge de allerbeste Midler, som kan tiene os Mennesker til Hielp og Redning, naar hans Time er kommen.

Saa at aldrig en bedre overlagt og klog Resolution kunde udtænkes i en saa høi og betydelig og skadelig Handel at forekomme, end som er skeed; ei heller kunde Hans Majestæt underskrive en vigtigere og betydeligere Ordre, end denne, for at betage disse Skadelige deres videre onde Deseins, som ellers i utænkelige Tilfælde virkelig har gaaet for sig fra deres Side.

28

Takke bør vi Gud! thi her blev ei alene. Tiden, som den yderste forekommet, men alle Anstalter paa den fornuftigste Maade iagttaget,

Merkelig, man hørte eller vidste ikke noget forud, det skede altsammen uden Allarm eller Forstrækkelse, og ingen Storm lod sig høre, saa at Forrædernes Boeliger ikke vaklede eller rystede, forinden de faldt med engang til Grunde.

Feldtslaget var alt holdet, uden Hielp af Borgerskabet eller de Militaire, der begge forhen nok var bered til at vise deres Pligt og Troeskab.

Men Gud skee Tak! alle Ting gik stille og fornuftig til, og ei nogen Siæl i Staden blev herved foruroeliget paa deres Senge, men laae og sov,

Uden alene dem, som meest drog Omsorg for Kongen og Undersaatternes Vel, de vaagede som Stridsmænd; dernæst de Personer, som blev brugt til saa vigtig en Execution.

Da nu alt dette, som meldt, i Stilhed var bragt til Rigtighed, saa blev Sagen om Dagen Klokker 8 1/2 Slet bekiendt for Stadens Indbyggere, som derover faldt i Forundring, af Glæde. Enhver forlod sine Forretninger, glemte deres Sorg og var glade over den Frelse, som Almagten saa utænkelig har bestyret, den ene søgte den anden for at spørge om det,

29

som var passeret, og frydede sig indbyrdes med hverandre.

Og derpaa forsamler sig en stor Skare af Stadens Indbyggere og den menige Mand for Christiansborgs Slot, i Tanker at saae vide en mere grundig Efterretning om det som var passeret.

Og da de kom derhen, fik Hans Majestet, Dronningen og vor Arve-Printz Friderich see denne store Mængde af Mennesker forsamlede, kunde de nok begribe, hvad deres Hensigten var.

Alle tvende Kongelige Personer viste sig strax saa naadige, at lade sig see udaf Slottets Vinduer, for dermed at tilkiendegive det alle Ting var vel, og at Deres Høie Personer vare i Sikkerhed.

Dette Syn foraarsagede en overmaade stor Glæde i Undersaatternes Hierter, den de ikke kunde berge, men maatte udtomme den til Pris for Himmelen, med Tak og Frydeskrig, raabende: Vivat, Hurra Kong Christian den Syvende, Dronning Juliana Maria og vor Printz Friderich, med det Kongelige Huus leve længe velsignet.

Derpaa tog Kongen ud nogle Timer derefter, tillige med Arve-Printzen, i et stille og sagte Optog igiennem Stadens Gader, medhavende sine troe Mænd og en Guarde til Hest, og tillige en utallig Skare af Stadens Indvaa-

30

ner fulgte efter og paa Siderne, raabte: Vivat! Kong Christian længe leve vel, saa Det skingrede i Luften.

Neppe kan man beskrive Undersaatternes inderlige Glæde, ved at see og høre en saa vigtig Forandring, den de om. Aftenen forhen aldeles ikke kunde troe eller tænke, ei heller havde mindste Haab om, men heller levede i Frygt og Bekymring for, at kunde skee tilsidst et skadelig Optog, og hvorom Rygtet da allerede havde udbredt sig iblant Stadens Indbyggere.

Men da var al Frygt og Fare forsvunden af Undersaatternes Hierter, som ansaae den Dag som en Glædskabs Dag, hvilken de Gamle, Midaldrende og Unge aldrig kan forglemme, men blive i stedse varende Ihukommelse fra Slægt til Slægt.

De kunde heller ikke noksom berømme og velsigne vores allernaadigste og troefaste Dronning Juliana og vor Arve-Printz Friderich, uden hvis høie Hielp og Tillid vel ingen har turdet vove at antaste disse grundfæstede Forrædere.

Hvis Autoritet og høie Bydende ved skadelige Befalinger enhver var undergiven at adlyde, thi de befalede falskelig i Kongens Navn de Høie og de Lave uden og inden Collegierne.

Derfore kunde heller ingen, uden saa høie Personer assistere med Kraft i en saa vigtig Handel, da hertil udfordredes Hans Maiestets egenhændige Ordre.

31

Men nu fremstillede sig de rette Helter, som af Byrd og Blod var berettiget til at tale til Kongen, og at see ham befriet fra saadanne forvovne og skadelige Forræderes Hænder, tillige at forekomme Undersaatternes Misfornøielse og Lidelser, der ikke kunde taale at see dem behersket af saadanne uberettigede Personer.

Og i saa betydelig et Foretagende at overlegge, kan man nok forestille sig, at forberørte Høi-Kongelige Personer ikke har benyttet sig af de svage Siæle, ei heller saadanne, hvis Indsigt er alt for antændende, som en opstigende Raqvæt, der strax kreperer, men vel tænkelig af den der besidder en god og dyb Indsigt og et oprigtig Hierte; thi i den hele Handel seer man, at fremskinne et fuldkommen varsom Overlæg, som i Henseende de da værende vanskelige Coniuncturer, ikke lemfældigere og forsigtigere kunde tages.

Den Allerhøieste lade vor allernaadigste Konge aldrig savne sin troefaste Moder Dronning Juliana, og hans Broder Arve-Printz Friderich, deres kierlige og velmeente Raad, thi de ere Hans og Rigernes troefaste Pillere, og Gud omgive Kongen og dem med troe og redelige Raadgivere, saa kan man vist haabe, at Dannemarks og Norges fortrængte Undersaattere kan vente en Forandring i deres nuværende Tilstand, og Norges Indbyggere opleve den saa længe forønskede Tid, at deres Konge,

32

Dronning Juliane og Printz Friderich inden de Norske Fielde; thi det gaaer med de Norske Undersaattere, som med kiære Børn, der ere langt fra deres Forældre, de længes inderlig at see og tale med dem, hvormed de finder en Glæde og Fornøielse, og dermed endtes deres Tale i denne Materie.

Efterat denne Handel saaledes var passeret, fik jeg at høre, at Hans Majestæt fandt allernaadigst for got at lade sin dimiterede Liv-Vagt igien oprettes. Dette Rygte behagede mig særdeles vel, da jeg havde efterladt mig mange Venner og Velyndere i Kiøbenhavn, som forhen har bevist mig alt got, hvorfor jeg uforlovet tog Afsked og bad Slægt og Venner Farvel, for at reise til Kiøbenhavn, hvor jeg ved min Ankomst strax blev antagen, og tiener nu med megen Fornøielse, da jeg næsten hver Dag har den Glæde at see Kongen, Dronning Juliane og Printz Friderich. Sandelig jeg seer dem aldrig saa tit og ofte, at jeg jo er begierlig at see dem.

Hernæst skal følge mine Betragtninger over Kongelige Personers Udvælgelse og Fødsel etc. tilkommende Egenskaber.

33

Andfin Amundsen Nordmand

ved den paa nye oprettede

Kongelige Liv-Vagts

hans femte Uge-Blad,

som hver Fredag skal udgives, og indeholde adskillige opmerksomme Betragtninger,

Fredagen den 5 Junii 1772. Kiøbenhavn, trykt og findes til Kiøbs hos Bogtrykker L. N. Svare.

34

I forrige fierde Ugeblad lovede jeg at give mine Betragtninger over Kongelige Personers Udvælgelse og Fødsel etc.

Jeg har i min Eenfoldighed og eenlige Timer paa min Post, tænket paa den alvise Guds Indretninger i det menneskelige Selskab. Ved at indsætte Konger og Fyrster til at bestyre og regiere Riger og Lande, som udsteder Love og Anordninger, der tiener til Fred og Sikkerhed, som et Gierde for enhver Undersaat.

Disse Personer har Gud ligesom udvælget og destingveret ved Fødselen, tillige begaver dem med særdeles Egenskaber i Opførsel, Leve- og Tænkemaade, som zirer deres høie Stand og fornemmelig bør have Sted hos saa høie Personer, uagtet de af Naturen er undergiven de samme Skrøbeligheder, som andre Mennesker, i Henseende til Fødsel, Sygdomme og Død.

Dog erfarer man, at de gemeenligen ere forlenet med en ædlere Tænkemaade, end som de fleste Mennesker, hvilket alt kan have sin gode Grund, naar man betragter, at deres Opdragelse skeer efter Kongelige Anstændigheder, i Underviisning og Lærdom, samt Skik og Sæder, og til dem udvælges fornemmelig lærde og dydige Informatores, ved hvis gode Lærdom-

35

me deres Hierter fra Ungdommen bliver dannet til at imodtage og beholde den sunde Smag.

Da det i Sandhed er en høibetydelig Post, at vorde betroet saa dyrebart et Pant som en Printz til Information og Lærdom, for ham bør en retskaffen Lærere aabne alle Dyders Veie og Porter;

Nemlig: Retfærdighed, Kierlighed, Maadelighed, Tapperhed og Mildhed, med flere Dyder, som egner en Konge. Han bør og have Indsigt i de fortreffeligste Kunster og Videnkaber,

Og efterat alle disse Lærdomme er ham indprentet, bør heller ikke forglemmes den Omsorg, han bør have ved at sørge for sine Borgere og Undersaattere, at de viselig og retfærdig bliver behandlet, med gode Love og Politie, saavel i Henseende Handelens Sikkerhed og nøisom Underholdning at tilbringes, som ellers ved Tiltagelse af Fabriquer og nyttige Haandverker, Landvæsenets Opkomst, samt Videnskaber og Lærdoms Udbredelse. Derimod ikke tillade at den høiere Stand i hans Lande og Rigg nyder nogen ubillig Gehør eller Gunst, som er grundet paa en urigtig Forestilling, der sigter til den almindelige Mands Skade og Ruin, være sig enten private Fordele af Landets Indkomster og Produkter, eller Embeders Overdragelse, ikke heller at menagere dem i de almindelige Skatter og Udgifter, fremfor den

36

fattige Almue, som i alt naar det paagielder, fornemmelig blir funden, saavel paa Formue, som Personers Liv at være til Tieneste. In Summa, en viis og retskaffen Regent bør nøie paasee, at enhver kan leve tryg og beskiermet under hans Regiering, og hvorved hans egen Sikkerhed meest beroer og grundfæstes.

Men af alt hvad som jeg nu har sagt og efter min ringe Tænkemaade har betragtet,

Saa har jeg dog erfaret og læst, at saa høie Personer, uagtet deres Kongelige Stand, Fødsel, Lærdom og Opdragelse befindes langt anderledes, ja beklagelig, at deres Tænkemaade er ofte saa nedrig og ubetænksom, at faa af den ordinaire Stand kan være saaledes.

Man maatte spørge, af hvilke Aarsager at de saaledes kan handle imod deres Kongelige Stand og Byrd.

Vel veed man, at de som Mennesker ere Vredens Børn af Naturen; den alle veltænkende Forældre seer at forekomme med gode Lærdomme og en subtil og tugtig Opdragelse.

Som saa meget mere blir anvendet paa saa høie Personer, hvilket jeg forhen har opregnet at nyde den allerbeste.

Følgelig maae her dog findes gyldige Aarsager til saadanne uventelige Ufuldkommenheder. Jeg for min Deel troer rigtig, at de i Ungdommen har virkelig lidet Mangel paa den beste Opdragelse, Lærdom og Underviisning.

37

Thi det er en bekiendt Sag, at ethvert Europæisk Hof har sine methodiske Skikke, i Henseende Levemaaden, Opførsel og Omgange, af hvilke kan fødes utænelige Laster, som hos samme ansees for prægtig. En vis Nation berømmer sig af det Ordsprog: Frihed og Smukhed. Meget veltalt, naar Friheden ikke misbruges; skeer det saa, da har Smukhed og Nethed ingen Anseende. En alt for megen Frihed kan anses som et Skilt paa et Huus, hvad for Handtering der øves.

Ikke heller kan nogen nægte, at blant saa høie Personer kan findes dem, der var slægter fra deres Forfædres gode Dyder, uanseet den Flid, som kan være anbragt paa deres Opdragelse og Lærdom, men formedelst de ere onde af Natur og Gemytte, saa har intet kundet frugte til det Gode.

Men ikke desmindre, begriber man rigtig, at der findes en stor Ulighed hos de Personer, i hvis Hænder de ere betroet til Opsyn og Information i de fornødne og dem tilhørende Videnskaber, og at den Ulighed virkelig udgjør en Hoben til en Printzes retskaffen Opførsel og Tænkemaade.

Det er i Sandhed ikke nok, at en Hofmester underretter ham, hvorledes han som Printz forholder sig, at hilse Folk, holde sin Hat rigtig og med en Behændighed sætte den paa Hoveder, tale zirlig med en Dame, samt flere saadanne Øvelser.

38

Nei langt fra; her udfordres det, som er meget mere fornøden, nemlig: at lære ham til at tænke og tale som en Konge bør og anstaaer; det er en langt vigtigere Underretning. Og hertil udfordres en complet og redt Informator, til hvilket Embede just ikke alle Lærde ere beqvemme nok, da saadan en Mand bør ei alene være bekiendt for sin Læroom i adskillige Videnskaber, men tillige være reen og frie for falske Principia i Religionen, tilmed en Menneske-Ven og en sand Patriot;

Thi ligesom en klog Sædemand prøver Jordens Art og Natur, hvad Sæd den beqvemmest kan imodtage til Frugtbarhed, saaledes handler (lignelseviis) en retskaffen Informator med sin anbetroede Printz.

Og saaledes synes mig efter mit eenfoldige Begreb, det bør skee med saa høie Personers Information, heller ikke anseer jeg, at den saa kaldede Le Prince Philosophe, er alene nok som at danne en viis Regents; det øvrige Fornødne i denne Materie, overlader jeg til de Skarpsindige og Kloges bedre Bedømmende, men vi bør takke Gud for den Deel, vi udi saa Maader haver i Eie, hvortil vi kan sikkerlig være betrygget.

Dernæst kan jeg ikke forbiegaae, at anføte andres Betragtninger over Regentere, som er genegen til Krig og Orlog.

39

Jeg troer, siger en vis Skribent, at intet forstandigt Menneske kan imodsige, at Fred er bedre end Krig og Orlog; dog er Mennesker gemeenlig mere tilbøielig for den sidste, end den første.

Aarsagen er denne, Mennesker kiender ikke deres eget Beste, heller ikke hvori det bestaaer.

Ærgierrighed og Herske-Syge forleder ofte Regentere at følge deres Hierters onde Tilbøielighed, ved at udtænke og arbeide skadelige Planer og Anlæg til Krigs-Erobringer, der er stridende imod den Lyksalighed, som dødelige Mennesker ellers fornødig er at kunde have i Eie.

Ja! mange verslige Regentere mener, at de opnaaer en stor Fuldkommenhed, naar de ikkun kan blive anseet og berømmet for store Helter og Seier-Vindere, for hvilke enhver maae bøie sig under deres Scepter, og troer at ingen kan findes, som kan imodstaae deres Magt og Vælde.

Men de burde naturligvis selv betænke, at de med de aabenbare Stratenrøvere mangler ikke Mod og Beqvemhed nok til at angribe de Forbigaaende og Naboer, deres Eiendele, og og udslukke deres Livs Lys; følgelig i saa Maader med dem kan rangere.

Den eneste Forskiel imellem begge er, at disse kalder sig Herskere af Land og Riger, eller fornemme Røvere.

40

Derimod ere de gemene Stratenrøvere bekiendt for uværdige og strafskyldige Mennesker, som naar de angribes, bliver belønnet med en Strikke om Halsen, naar de andre ophøies og udraabes med Lovsange, for at være store og uovervindelige Helter.

Der hender og ofte, at saadanne Regentere formedelst deres Herskesyge og umættelige Begierlighed ruinerer deres egne Riger og Undersaattere.

Man læser, at Kong Ludvig saa kaldet, den Store i Frankerig, vilde ikke lade indslutte sin store Magt inden Frankeriges Grændser, men indbildte sig at blive Mester af den halve Verden og den anden store Alexander, og at bringe alt under sit Herredømme, men langt fra; thi det heder, Mennesker gjør Anlæg og Desposition - men Gud bestyrer Udfaldet, og

Det er en bekiendt Sag, at han, alene formedelst den Spanske Successions Krig, forliste mere end 1000 Millioner Penge, og en utænelig Mængde af Mennesker blev ved samme opofret, og tillige qvit sine egne Lande, og udtømmede sine Indkomster, hans Undersaatterses Handel og Negotie forringet, og Nationen bragt i faadau Gield, hvortil næsten et Seculum af Tiden kunde fornødiges, for at oprette alt det, som derved var bleven tabt.

Videre skal følge i det 6te Ugeblad.